

NK-101

November-2018

B.Ed., Sem.-III

B-104 : Sanskrit

(Pedagogy of School Subject Sanskrit)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

सूचना : आ कसोटीमां कुल 50 प्रश्नो छे. आ कसोटीना प्रश्नो बहुविकल्प प्रकारना छे. यार विकल्पोमांथी साथो विकल्प पसंद करी ओ. ओम. आर. शीटमां नियत स्थाने तमारो उत्तर साथी विकल्पनी सामेना वर्तुणने धट्ट (●) करीने नोधवो.

1. सर्वे कीदृशाः भवन्तु ?
(A) योगिनः (B) मानिनः (C) सुखिनः (D) बलिनः
2. अधोदत्तेभ्यः धातुरुपेभ्यः विद्यर्थ कृदन्तस्य रूपं चित्वा लिखत ।
(A) कर्तव्यम् (B) ज्ञात्वा (C) समाकर्ण्य (D) प्रविष्टः
3. किं कृत्वा स्नानमाचरेत् ?
(A) भोजनम् (B) पठनम् (C) तैलमर्दनम् (D) व्यायामम्
4. कृतान्तः शब्दस्य कः अर्थः ?
(A) शिवः (B) यमराजः (C) सूर्यः (D) अर्जुनः
5. “तुषेभ्यस्तण्डुलाः” शब्दस्य सन्धिविच्छेदं कुरुत ।
(A) तुषेभ्यः + तण्डुलाः (B) तुषेभ्यस् + तण्डुलाः (C) तुषाभ्यस + तण्डुला (D) तुषाभिः + तण्डुलाः
6. तक्षकस्य विषं कुत्र भवति ?
(A) पुच्छे (B) सर्वाङ्गे (C) मस्तके (D) दन्ते
7. “वापीजलानां” शब्दस्य समासप्रकारं लिखत ।
(A) तत्पुरुषः (B) षष्ठी तत्पुरुषः (C) द्वन्द्वः (D) इतरेतर द्वन्द्वः
8. “वादनम्” शब्दस्य पर्यायशब्दं चित्वा लिखत ।
(A) वादः (B) मुखम् (C) वादनम् (D) वाद्यम्
9. “अहम्” सर्वनाम शब्दस्य बहुवचनं किम् ?
(A) त्वम् (B) सः (C) आवाम् (D) वयम्
10. उपकारहतः कर्तव्यः । अधोरेखांकित पदस्य समास प्रकारं लिखत ।
(A) तृतीया तत्पुरुषः (B) द्वितीया तत्पुरुषः (C) पञ्चमी तत्पुरुषः (D) षष्ठी तत्पुरुषः
11. “वायसः” शब्दस्य कः पर्यायः ?
(A) काकः (B) रासभः (C) सिंहः (D) श्वानः

12. "राजवैद्यः" शब्दस्य समासप्रकारं लिखत ।
 (A) षष्ठी तत्पुरुषः (B) तृतीया तत्पुरुषः (C) पञ्चमी तत्पुरुषः (D) सप्तमी तत्पुरुषः
13. "संजातः" शब्दस्य वर्गसहितम् अनुनासिकपदं लिखत ।
 (A) च वर्गः - सञ्जातः (B) प वर्गः - सम्जातः (C) त वर्गः - सन्जातः (D) क वर्ग - सङ् जातः
14. अधोलिखित पद्यखडानां योग्य क्रमानुसारं लिखत ।
 (1) स तस्य मित्र तावत् स्याद् (2) पश्येद् पीडां न जीवति
 (3) यो यस्मिन् जीवति स्वार्थः (4) यावन्न स्याद् विपर्ययः
 (A) (4), (3), (2), (1) (B) (3), (2), (4), (1) (C) (3), (2), (1), (4) (D) (2), (3), (1), (4)
15. सिंहः सहसा आह्वानमकरोत् । अस्मिन् वाक्ये अव्ययं चित्वा लिखत ।
 (A) सिंहः (B) सहसा (C) आह्वानम् (D) अकरोत्
16. पाणिनिना रचितं व्याकरणग्रंथस्य किं नाम ?
 (A) अष्टाध्यायी (B) शतकत्रयम् (C) अष्टाङ्गी (D) पञ्चाक्षी
17. षड् + नगर्य = _____ संधिं कुरुत ।
 (A) षडानगर्य (B) षण्णनगर्य (C) षणानगर्य (D) षड्नगर्य
18. कोऽरुक् इत्यस्य शब्दस्य संधि विच्छेदं कुरुत ।
 (A) को + अरुक् (B) कः + रुक् (C) कः + अरुक् (D) को + रुक्
19. अधोलिखित गद्यस्य घटनानुसारेण पदक्रमं चित्वा लिखत ।
 (1) वने एका अजा अस्ति (2) अहं भवन्तं न जानामि
 (3) शिशु अपि अनुसरणं करोति (4) विश्वासः नैव कर्तव्यः
 (A) (1), (3), (2), (4) (B) (1), (2), (3), (4) (C) (2), (3), (1), (4) (D) (3), (4), (2), (1)
20. _____ द्राक्षाफलम् ।
 (A) मधुरं (B) आम्लम् (C) कटु (D) लवणं
21. संतुष्टः पक्षी कुत्र आगच्छति ?
 (A) वनं (B) ऋषि समीपम् (C) वृक्षं (D) नगरं
22. गुरुः _____ सह उपविष्टः आसीत् ।
 (A) शिष्ये (B) शिष्येण (C) शिष्यस्य (D) शिष्यः
23. पुरुषः केन परीक्ष्यते ?
 (A) धनेन (B) रूपेण (C) शीलेन (D) वाक्येन
24. कुपिता बुद्धिः किं न पश्यति ?
 (A) मार्गम् (B) परदोषम् (C) आलोकम् (D) आत्मदोषम्
25. भवतः सर्वाणि पात्राणि मृतानि - एतत् वाक्यं कः वदति ?
 (A) कूटनाथः (B) वित्तदासः (C) कूटमतिः (D) वित्तनाथः

26. कस्य मृत्युः ध्रुवः ?
 (A) पदार्थस्य (B) जातस्य (C) धनस्य (D) आत्मनः
27. "प्रयोजनकृतम्" शब्दस्य समासप्रकारं लिखत ।
 (A) तृतीया तत्पुरुषः (B) सप्तमी तत्पुरुषः (C) पञ्चमी तत्पुरुषः (D) कर्मधारयः
28. कर्मणा पुरुषः _____ भवति ।
 (A) द्विगु (B) तत्पुरुषः (C) द्वन्द्व (D) बहुव्रीहिः
29. कस्मात् मित्राणि रिपवः च जायन्ते ?
 (A) शास्त्राज्ञानात् (B) व्यवहारात् (C) दैवात् (D) बुद्धिबलात्
30. "विहगः" शब्दस्य पर्याय शब्दः कः ?
 (A) विटपः (B) तथापि (C) खगः (D) एकपक्षः
31. "किमहं यद् ब्रवीमि तत् क्रियते" इति वचनं कः वदति ?
 (A) नगरजनः (B) चारुदत्तः (C) शकारः (D) शर्विलकः
32. "रमते" रूपस्य परिचयं कारयत ।
 (A) रम् धातु, प्रथमगण, आत्मनेपद, वर्तमानकाल, अन्यपुरुष, एकवचन
 (B) रम् धातु, प्रथमगण, परस्मैपद, अन्यपुरुष एकवचन
 (C) रम् धातु, चतुर्थगण, आत्मनेपद, वर्तमानकाल, अन्यपुरुष एकवचन
 (D) रम् धातु, दशमगण, परस्मैपद, वर्तमानकाल, उत्तम पुरुष एकवचन
33. चतुर्विंशति साहस्री संहिता कः ?
 (A) रामायणम् (B) महाभारतम्
 (C) भागवतपुराणम् (D) प्रस्तावतरङ्गिणी
34. "लिखानि" शब्दस्य पदं, गणं, पुरुषः एवं वचनं चित्वा लिखत ।
 (A) षष्ठगण, परस्मैपद, उत्तमपुरुष, एकवचन (B) षष्ठगण, आत्मनेपद, उत्तमपुरुष, बहुवचन
 (C) दशमगण, परस्मैपद, उत्तमपुरुष, एकवचन (D) चतुर्थगण, आत्मनेपद, उत्तमपुरुष, बहुवचन
35. उपवेदाः कति सन्ति ?
 (A) अष्टादशः (B) चत्वारः (C) सप्तः (D) पञ्च
36. सर्पः कं खादति ?
 (A) काकं (B) शाकं (C) गरुडं (D) शकं
37. ज्ञानं कः लभते ?
 (A) श्रद्धावान् (B) भक्तिमान् (C) धनवान् (D) गुणवान्
38. सिद्धहैमव्याकरणे कति अध्यायाः सन्ति ?
 (A) षड् (B) दश (C) अष्टौ (D) सप्त
39. रामवृत्तान्तं कः वर्णयति ?
 (A) सुग्रीवः (B) हनुमान् (C) सीता (D) दशरथः

40. मेघसमं किं नास्ति ?
 (A) तोयम् (B) बलम् (C) तेजः (D) धान्यम्
41. संसारस्य प्राचीनतमः ग्रन्थः वर्तते ?
 (A) भागवतम् (B) रामायणम् (C) यजुर्वेदः (D) ऋग्वेदः
42. भूमि शब्दस्य तृतीया एकवचनं लिखत ।
 (A) भूम्या (B) भूम्याः (C) भूम्याम् (D) भूमये
43. अधोलिखितानां रूपाणां लृट् लकाररूपं चित्वा लिखत ।
 (A) वदति (B) वेत्स्ये (C) अविद्ये (D) अकथयम्
44. “अनुभूय” कृदन्तस्य योग्यं पदं चित्वा लिखत ।
 (A) अनु + भू + त्वा + य (B) अनु + भू + क्त्वा + य
 (C) अनु + भू + क्त्व + य (D) अनु + भू + त्व + य
45. एकलव्यः धनुर्विद्यां पठितुं कस्य समीपम् अगच्छत् ?
 (A) परशुरामस्य (B) कृपाचार्यस्य (C) द्रोणाचार्यस्य (D) भीष्मस्य
46. श्लोक पद पूर्तिं कुरुत । टका धर्मः _____ तपः ।
 (A) टका हि परमं कर्म टका (B) टका टका कर्म हि परमं
 (C) टका कर्म टका हि परमं (D) टका कर्म परमं हि टका
47. वागीश्वरी शब्दस्य पर्याय शब्दं चित्वा लिखत ।
 (A) दुर्गादेवी (B) अम्बादेवी (C) लक्ष्मीदेवी (D) सरस्वतीदेवी
48. “बाला” शब्दस्य तृतीया बहुवचनं लिखत ।
 (A) बालाः (B) बालाभ्यः (C) बालासु (D) बालाभिः
49. क – वर्गेण सह ख – वर्गस्य मेलनं कुरुत ।
क-वर्गः **ख-वर्गः**
 (1) कालिदासः (P) कादम्बरी
 (2) बाणभट्टः (Q) पञ्चतन्त्रम्
 (3) आचार्य चरकः (R) मेघदूतम्
 (4) माघः (S) चरक संहिता
 (5) विष्णुशर्मा (T) शिशुपालवधम्
 (A) (1) – (R), (2) – (P), (3) – (S), (4) – (T), (5) – (Q)
 (B) (1) – (S), (2) – (P), (3) – (R), (4) – (T), (5) – (Q)
 (C) (1) – (R), (2) – (P), (3) – (Q), (4) – (T), (5) – (S)
 (D) (1) – (Q), (2) – (P), (3) – (T), (4) – (S), (5) – (R)
50. सर्वे चारुतरे वसन्ते – कस्मात् ग्रन्थात् उद्धृताः ?
 (A) ऋतुसंहारम् (B) मालतीमाधवम् (C) मेघदूतम् (D) महावीरचरितम्